MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Miten perillä kansanedustajat voivat päätettävistä pykälistä olla, jos asiantuntijoidenkin päähän koskee? **VESA KÄRKKÄINEN SAVON SANOMISSA**

Joulun sanoma ei tarvitse päivitystä

Jouluvalmistelut ovat nyt kiihkeimmillään, sillä jouluun ei ole aikaa kuin pari päivää. Aikuisilla on valmistelujen kanssa kiire, ja joulu uhkaa jälleen yllättää ja tulla liian aikaisin. Lasten mielestä edessä oleva viikonloppu sen sijaan kuluu piinallisen hitaasti.

Näyttää siltä, että koko Suomeen saadaan valkea joulu. Joulun tunnelmaan pääseminen ei kuitenkaan ole yksin kiinni ympäröivästä luonnosta, vaan joulumieli löytyy jokaisen sisältä. Se ei kuitenkaan aina löydy itsestään, vaan sen esiin kaivamisessa tarvitaan joskus työtä ja hyvää tahtoa.

Joulutunnelmaan pääsemisessä auttavat jouluperinteet ja muistot lapsuuden joulusta. Lapsilla on nytkin samanlainen kihelmöivä jännitys odotettavissa olevasta aattoillasta. Lasten aito ilo ja aattoillan odotus ovat helposti tarttuvia.

Kaikissa kodeissa ei päästä joulutunnelmaan. Raittiuden Ystävien kampanja Anna lapselle raitis joulu järjestetään tänä vuonna 15. kerran. Kampanjan järjestäjät muistuttavat, että lapsuuden joulumuistot ovat perintökalleuksia. Aikuisten käytöksestä riippuu, millaisen joulumuistoperinnön he lapsille jättävät.

Ajan riento on niin nopeaa, että ajassa mukana pysyminen edellyttää jatkuvaa päivittämistä. Tiedot ja taidot vanhenevat entistäkin nopeammin ja ilman niiden jatkuvaa päivittämistä putoaa helposti kehityksen kelkasta. Teknistyvässä maailmassa varsinkin erilaisten tietokoneohjelmistojen päivitys on jatkuvaa.

Vaikka vain muutos on pysyvää, kaikki asiat eivät ole vuosisatojenkaan kuluessa muuttuneet. Joulun sanoma ei tarvitse päivittämistä. Se on edelleen sama kuin se on ollut jo yli kaksituhatta vuotta.

Joulu on vahva kristillistä maailmaa yhdistävä juhla. Joulu merkitsee kristityille Jeesuksen syntymäjuhlaa. Huolimatta siitä, että joulun uskonnollinen sävy on viime vuosikymmeninä haalistunut, ovat kristinuskoon liittyvät perinteet edelleen vahvasti esillä.

Joulun sanoman ydin on edelleen lähimmäisenrakkaus. Sitä tarvitaan nykyisessä yksilöllisyyttä korostavassa maailmassa entistä enemmän. Omien ongelmien ja vaikeuksien keskellä monta kertaa unohtuu, että jollakin muulla voivat asiat olla vieläkin huonommin.

Joulu on korostuneesti perinteikäs perhekeskeinen juhla. Yhdessä vietetyt jouluajan päivät ovat arvokkaita monella tavalla, mutta kaikille se ei ole mahdollista. Erityisesti jouluna on tärkeä muistaa niitä, joille perhejoulun viettäminen syystä tai toisesta ei ole mahdollista.

Monen yksinäisen ihmisen joulu muuttuu paljon valoisammaksi, jos he saavat pienenkin tervehdyksen. Se voi olla pieni paketti, kortti, puhelinsoitto tai lyhyt vierailu. Hyvän mielen tuominen antaa uskomattoman paljon voimia sekä saajalleen että antajalleen.

Joulun alla on kymmeniä erilaisia keräyksiä, joiden avulla voidaan auttaa tuntemattomiakin lähimmäisiä. Avustusmahdollisuuksia löytyy perinteisestä Pelastusarmeijan joulupadasta nettisivustoihin.

Joulu on myös hiljentymisen aikaa. Kaiken kiireen keskellä on hyvä pysähtyä ja antaa aikaa myös itselle.

Tänään on talvipäivänseisaus eli vuoden lyhin päivä. Nyt mennään kevättä ja valoa kohti.

Hyvää ja rauhallista joulua kaikille.

> **Lasten aito ilo ja aattoillan odotus ovat helposti tarttuvia.**

VIERASYLIÖ

Lapsuuden joulu säilyy mielessä hajujen ja tuoksujen välityksellä

Nauti tuoksusta, tunteesta, tunnelmasta! Tuoksuvaa joulua! Tuo joulun hajut kotiin!

Havu on joulun tuoksu. Itse paistettu kinkku takaa oikean jouluhajun. Ilman lanttulaatikkoa ei tule jouluhajua. Glögin tuoksu pikkujouluissa ennakoi joulua. Nämä poimin tuoreeltaan mainoksista, joulukorteista ja pienestä katugallupistani.

Joulua sopii haistella ja maistella julkisesti pikkujouluista lähtien. Jouluna hajulukutaidoton länsimaalainen nuuhkii julkisesti sesonkituoksuja.

Jouluna voi kaivaa nenää julkisesti haistaakseen joulua paremmin. Muutoin nenän kaivaminen haistaakseen paremmin on sivistymätöntä. Silmiä voi kylläkin hieroa julkisesti terästääkseen näköä.

Miksi hajulukutaidottomuus on länsimaiselle ihmiselle sosiaalinen hyve?

Ihmisellä ajatellaan länsimaisittain olevan viisi aistia: haju, maku, tunto, kuulo ja näkö. Näistä kuulo ja näkö ovat kulttuurisesti tärkeimmät. Aistimuisti on kulttuurisidonnainen.

Kulttuurisesti aistihavaintojen maailma voidaan hahmottaa muillakin tavoilla.

Malissa asuvat dogonit kuulevat hajun ja haistavat puheen; miellyttävä puhe tuoksuu öljyltä. Nigerialaisen yoruba-kansan ihmiselle sävelillä on maku, joten ihminen voi soittaa maukkaasti.

Hajuaistia on syrjitty

Viimeisten 200 vuoden aikana länsimaissa on yleensä ajateltu, että hajuaisti on muihin aisteihin verrattuna varsin primitiivinen, halpa-arvoinen ja merkityksetön.

1800- ja 1900-luvun vaihteessa ylemmyydentuntoiset eurooppalaiset ja amerikkalaiset katsoivat nenänvaraisen elämän tyypilliseksi ”viidakkojen villeille” ja itämaiden ihmisille, ei valkoisille. Tästä lienee edelleenkin jäljellä se, että ”vieraiden” kansojen ja kulttuurien koetaan haisevan korosteisesti erilaiselta ja voimakkaammalta kuin ”me” tuoksumme.

Ranskalaisen Alain Corbinin mukaan länsimaisten ihmisten todennäköisesti hajuttomampi arkiympäristön ihanne verrattuna aiempiin vuosisatoihin ei niinkään johdu siitä, että hajuaistimme olisi biologisesti rapistunut, vaan siitä, että hajuaistia on länsimaisessa modernissa kulttuurissa syrjitty.

Tämä voi ajan mittaan edistää hajuaistin biologistakin rappeutumista.

Hajuaistia on sanottu ”mykäksi aistiksi”. Vaikeutena ei ole haju itsessään, vaan se, että länsimainen ihminen ei ole harjaantunut puhumaan hajuaistimuksista eikä erittelemään niitä kovin hyvin.

> **Suuri osa jouluajan mauista on tuoksua.**

Nuuhkiminen ja haisteleminen ei ole edelleenkään hyvää käytöstä länsimaissa – paitsi joulun alla marketeissa, pikkujouluissa ja joulun pyhinä.

Asioita sopii katsella, kuunnella, joskus koskettaakin, mutta ei missään tapauksessa haistella.

Lapset ovat kiinnostuneita kaikesta, tuoksuistakin: ”Täti haisee hyvältä!” Vähitellen he kuitenkin oppivat, että hajuista ei sovi puhua, saati että joku ”haisee”. Näyttelyissä ”nähdään” ja ”näytetään” asioita. Konserteissa ”kuullaan” ja ”kuunnellaan”. Outoja ovat toistaiseksi ”haistula”, ”nuuskula” ja ”tuoksumo”.

Hajuaistilla on pitkä muisti

Vaikka hajuaistimme on eläinlajeihin verrattuna heikosti kehittynyt, liitämme hajut usein erilaisiin paikkoihin, eritteisiin, ruokiin, nautintoaineisiin.

Hajuaistimuksilla on pitkä muisti. Lapsuuden hajuvaipan voi tunnistaa vuosikymmenienkin jälkeen. Lapsuuden joulu säilyy monen mielessä hajuvaipan ansiosta. Tullessamme kotiin aistimme sen ominaishajun. Glögin tuoksu signaloi pikkujoulua, paistuvan kinkun haju jouluaattoa.

Hajuaistilla on myös yksilöllisiä eettisiä ja esteettisiä merkityssisältöjä.

Yhdelle maaseutu, metsä, kesämökin ulkohuussi, joulukinkku on kotoinen, esteettisesti hyväksi luokiteltava. Toiselle kaupungin, liikenteen, asfaltin, joululipeäkalan hajuvaippa on läheinen, hyväksi arvioitava, esteettisesti myönteinen.

Haju- ja makuaisti ovat fysiologisesti yhteydessä toisiinsa. Se, mitä pidämme makuna, on tuoksua, nenäontelossa aistittua ruoan aromia yhdistyneenä makusilmujen todistukseen. Nenäontelo aistii glögin ja kinkun hajun, ennen kuin olemme niitä edes maistaneet.

Tuoksut ja maut sekoittuvat

Makea, hapan, kitkerä ja tunkkainen kuvaavat sekä tuoksua että makua. Haju- ja makuaisti ovat elimellisestikin yhteydessä toisiinsa. Suuontelosta on suora yhteys nenäonteloon ja siellä limakalvolla oleviin hajuaistinsoluihin.

Kinkusta irtoaa pureskelussa kielen makusilmuille ärsykkeitä, ja samalla myös hajumolekyylejä, jotka kulkeutuvat nenäonteloon ja limakalvon hajuepiteetille. Hajuaistinsolut vievät tiedon hajuhermoja pitkin aivoihin.

Suuri osa jouluajan mauista on tuoksua, nenäontelossa aistittua ruuan aromia yhdistyneenä makusilmujen antamaan todistukseen. Kun nenä on tukossa nuhan tai allergian vuoksi, ruoka ei maistu. Nenän hajureseptorit eivät toimi. Tärkeä osa ruoan aistinautinnosta jää saavuttamatta.

Vaikkei hajuilla koetakaan olevan suurta arjen merkitystä, se on huomaamattomuudessaan elämän tärkeä osanen.

Hajusokea kokee joulunkin latteaksi, kun ei kykene osallistumaan sen rikkaaseen hajuvaippaan.

PÄIVIKKI ANTOLA

Kirjoittaja on Jyväskylän yliopiston etnologian professori emerita, Turun yliopiston uskontotieteen, Tampereen yliopiston kansanperinteen ja viestinnän antropologian dosentti, tietokirjailija.

PÄIVÄN KUVA

REIJO VESTERINEN

Tuiskuaita rehupaaleista

Vuokramies **Mika Lähteinen** rakensi rehupaaleista tuiskuaitaa vuokranantajan **Simo Leppäsen** peltotien varteen Kannonkoskella Keski-Suomessa. Reilun sadan metrin mittainen tieosuus on pitänyt tänä talvena lingota auki jopa kolmesti päivässä. Nyt pellolta puhaltava tuiskulumi pysähtyy paaleihin. Osan pellon paaleista Lähteinen ajoi kotinavetalle kuuden kilometrin päähän. Aitapaalit hän kuljettaa pois kevättalvella.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: SUVI NIEMI

Adventtisohjon kyntöä

Joululaulut saavat joka adventti osakseen kohtuutonta arvostelua. Ne soivat taukoamatta ja ärsyttävällä äänenpainolla. Niitä ei pääse pakoon sovituskoppiinkaan.

Annan teille ahdistuneille ilmaisen neuvon: älkää menkö kauppakeskuksiin.

Joululaulut ärsyttävät vain, jos niitä on pakko kuunnella. Toppatakki päällä lasten leluosastolla stressihormonit ovat varmaan korkealla ilman amerikkalaista pimpelipomiakin.

Tänä vuonna olen onnistunut välttämään jouluahdistuksen kiertämällä kaukaa kaupat kilisevine kulkusineen.

Yhtään lahjaa en ole vielä hankkinut. (Ajattelin ostaa huomenna joulumyyjäisistä tukun turvepohjallisia.)

Joulukortteja en taaskaan muistanut lähettää. (Terveisiä vaan kaikille!)

Jouluvalotkin odottavat vielä ripustajaansa. (Pimeys jatkuu vielä monta kuukautta, joten miksi kiirehtiä?)

Olen vain itsekseni hymyillyt, kun muut ryntäilevät putiikista toiseen ja kiroavat auraamattomia ovenpieliä.

Vuoden hössötyshuipennusta parodioi jo Juice Leskinen mainiossa musiikkiteoksessaan Sika. Adventtisohjon kynnöt turuilla ja toreilla kuuluvat ilmeisesti monilla joulumielen virittämiseen.

> **40-vuotinen yhteislauluperinne on ehdottomasti paras älynväläys, jonka kirkko on keksinyt.**

suvi.niemi@maaseuduntulevaisuus.fi

Uskonnollisia ajatuksiani sen kummempaa erittelemättä totean, että kirkko on paikka, jossa kiire unohtuu ja joulun ihme kaivautuu kolostaan.

Vuosien tauon jälkeen pääsin vihdoin viime viikolla laulamaan kauneimpia joululauluja.

Virret ovat pitkäveteisiä, eikä hartaana penkissä istuminen muutenkaan kuulu vahvuuksiini, joten tavallista messua minua ei saisi kuuntelemaan kirveelläkään.

Sen sijaan nyt jo 40-vuotinen yhteislauluperinne on ehdottomasti paras älynväläys, jonka kirkko on keksinyt. Siitäkin huolimatta, ettei Juicen Sika kuulu Lähetysseuran valitsemien joululaulujen joukkoon.

Voimauttava on naistenlehdistä tuttu adjektiivi, joka on aina saanut karvani pystyyn. Nyt joudun myöntämään, että yhteislaulu on juuri sitä.

Siinä missä kaiuttimista kaikuva jingle bells imee perheenäidin mehut automarketissa, kauniin kirkon penkillä omasta ja vierustoverin kurkusta kajahtava aaria todella heittää arkihuolet narikkaan.

Ääneni ei koskaan saavuttaisi kanttorin korkeuksia yksin, mutta väenpaljouden keskellä ujokin uskaltaa hehkuttaa, kuinka maa on niin kaunis.

Joululauluissa on oikeasti ideaa. Niiden sanoma ei vain avaudu, jos ei malta kuunnella.

Voi Katri Helena kuinka oikeassa oletkaan laulaessasi, että joulumaahan löytää, vaikka paikallansa pysyy. Höllätkää tahtia, joulustressaajat!

Joillekin koko joulu tulee tuutista ulos. Lieneekö syynä juhlan kristillisyys vai kaupallisuuden tuoma tekopyhyys?

Kyynikot saavat luvan kieriskellä omassa kielteisyydessään, mutta minusta on aika oivallinen ohje unohtaa vallan ja loiston tavoittelu edes kerran vuodessa. Oli mielipide noin kaksi tuhatta vuotta sitten eläneen hepun syntymäpäivän juhlinnasta mikä tahansa.

Jouluvalmistelujen keskellä on paikallaan uhrata ainakin ajatus syrjäytyneille ja vähäosaisille. Silti pitäisi myös saada iloita ilman huonoa omaatuntoa, jos omat asiat ovat kuta kuinkin mallillaan.

Eihän voi olla väärin kiskoa vatsansa täyteen puuroa, jos sitä kerrankin on koko perheelle rakkaudella hämmennetty.

LEHTIKATSAUS

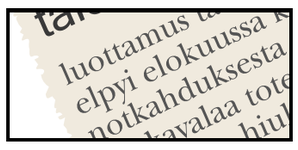

Rakennetyö on hiipumassa

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) kuuden puolueen hallituksen rakennetyö on **Länsi-Savon** mielestä hiipumassa. *”Suurin uho hallituksella oli vielä tämän vuoden keväällä kuntauudistuksesta. Vahvoja peruskuntia tarvitaan sekä julkisen talouden kestävyysvajeen kuromiseen että kunnollisten terveyspalvelujen takaamiseen.*

Sekä pääministeri että kuntaministeri Henna Virkkunen (kok.) vakuuttivat keväällä, että kuntauudistus viedään läpi hallitusohjelman mukaisesti. Kuntauudistus alkoi vesittyä viimeistään silloin, kun osa hallituspuolueista ilmoitti, etteivät pakkoliitokset käy.

Virkkunen (kok.) totesikin hiljakkoin julkisuudessa, että kuntaliitostavoitteet on paljon helpompi kirjoittaa kuin toteuttaa. Kuntauudistuksessa on muutenkin näkyvissä hyytymisen merkkejä.

Hallitus on yhä selvemmin irrottanut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukset kuntauudistuksesta. Ikävä vaan, ettei soteuudistuksenkaan sisällöstä ole ainakaan maakunnissa ja kunnissa saatu kunnollista tolkkua.”

Ranskan vuoro herätä

Turun Sanomien mielestä EU:n rikkidirektiivin säätämisen yhteydessä moni nukkui. Nyt on Ranskan vuoro herätä. *”Elinkeinoelämän keskusliitto EK heräsi vasta syksyllä 2008 valittamaan, että rikkirajan alentaminen aiheuttaa valtavia kustannuksia ja siirtää muun muassa paperitehtaita pois Suomesta.*

Euroopan parlamentti hyväksyi direktiivin äänin 606–55. Varustamojen lobbarit olivat siis myös nukkuneet.

Nyt Ranskassa on havahduttu siihen, että rikkirajan aleneminen häiritsee ranskalaisten matkustajalaivojen liikennöintiä Englannin kanaalissa, ja matkaliput voivat kallistua.

EU:n mahtimaan vaatimuksesta unionin liikenneministerien neuvosto keskustelee tänään, olisiko direktiivin aiheuttamalle ongelmalle tehtävissä jotain.”

Rumaa peliä laivatilauksella

Korealainen telakkayhtiö STX yrittää **Hämeen Sanomien** mielestä kyykyttää Suomea. *”Tilanne on kriittinen, nurinkurinen ja myös huvittava, sillä miljardin euron jättilaivan rahoituksessa on vain 50 miljoonan euron aukko. Korealainen emoyhtiö on päättänyt, että aukon täyttäminen on Suomen valtion tehtävä.*

Perimmäinen kysymys on yksinkertainen: miksi laivan rakentamista koskevan sopimuksen allekirjoittaminen voi olla kiinni noin pienestä rahasummasta?

Yksinkertaisesti siksi, että tilauspeliä pyörittävällä korealaisella STX-yhtiöllä on varaa röyhkeällä otteella kyykyttää Suomen valtiota.”

”Panokset ovat kovat millä mittarilla hyvänsä. Laivan rakentaminen työllistää laskennallisesti 20 000 ihmistä vuodeksi – suunnittelu ja rakentaminen kestävät nelisen vuotta.”